

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Hogyan dolgozik a rendőrség*

Forrás:

Az Újság

Bp

1924. 8. 5.

(Hely)

(Dát)

(Köt. / füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

351.74

Hely

Idő

"1924"

Személy

Helyszám

351.74 u 1924

Hogyan dolgozik a rendőrség?

A központi ügyelet. — Az őrzetesek cellája. — Örültek és kiskorúak.

Az élet minden vonatkozásában belebotlunk a rendőrségbe. Ha nőszülni akarok, a rendőrségen ki kell váltani az erkölcsi bizonyítványt, a kereskedő, aki boltot nyit, a munkás, aki letelepszik, a cseléd, aki állásba szegődik, mindenki-mindenki elsősorban a rendőrséghez kénytelen fordulni. A rendőrség az állami hatalomnak legerősebb szerve és minél korlátlanabb a hatalom, annál nagyobb a rendőrség ereje. A rendőrség hatásköre főképpen a háború óta gyarapodott és az amugyis agyonzaklatott lakosság még ma sem szabadult meg az állandó gyámkodástól. Ha az ember az utcán jár, a rendőr figyelmezteti a közlekedési szabályokra. Még a saját lakásában se ur az ember, sok mindenfelébe, ott is beleszól a rendőrség. És ez sok-sok esetben jól van így, főképpen a főváros lakosságánál, mert bizony fegyelmet nem ismer, szertelenségekre hajlik és minden ujtás iránt, melytől a sanyargó sorsának javulását várja, lelkesedik. A mai hatalom birtokosai az ilyfajta törekvést destrukciónak nevezik. Öszszetévesztik az államhatalmat a kormány-rendszerrel és aki meg akarja őket buktatni, ezt a rendőrség utján próbálják letiporni. Tagadhatatlan, hogy a mai rendőrség nemcsak közbiztonsági szerv, hanem a kormányrendszer fő őre, amely néha-néha a kapott utasításokat követve, sok olyasmit tesz, ami a nyilvánosság elé nem kívánkozik.

(Helyreáll a közbiztonság.)

De mindezek dacára a rendőrség sok-sok vonatkozásban újra visszatért eredeti hivatásához; már békebeli állapotok uralkodnak a főkapitányság egyes ágazataiban, az utca rendje félig-meddig biztosítva van, az igazoltatók korszaka lejárt, a felelőtlen elemek garázdálkodásait gátat vetettek, a betörések és lopások száma nem adja felül a háborúelőtti állapotot és mindezt a rendőrök köszönhetjük. Néhány cikkben le fogjuk írni, hogyan dolgozik a rendőrség, meg fogjuk mutatni, nem annyira ördögös mesterség a rendőre, hogy szorgalommal, ambícióval, kötelességtudással kell lennie a munkának, hogy a város polgárságának nyugalma és vagyona biztosítva legyen.

A rendőrségi munka számos ágazatának kis tükré a központi ügyelet, ahová délután két órától reggel nyolc óráig minden rendőri munka összefolyik, ahol megfordulnak a panaszosok tömegei, ahol elintézik a délután és éjszaka folyamán megtörtént sürgős eseteket, ahonnét kiszállnak a gyilkosságok színhelyére, ahová beviszik a tettenért tetteseket, ahová előállítják a megmentett életunt embereket és az utcán felszedett elmebajosokat, akik mielőtt a mentőkocsi a tébolydába viszi őket, a rendőrorvos színe elé kerülnek. Minden nap sok-sok tragédia kezdődik el a központi ügyelet hideg, kopár szobáiban, sok karrier török ott össze. De sok ember meg boldogan hagyja el a Zrínyi-utcai kaput, mert a rendőrség segítségével megmenekült bajától, orvosolták sérelmét és ártalmatlanná tették ellenfelét.

(A központi ügyelet.)

A főkapitányság egyes osztályaiban a bűnügynél, a detektívtestületnél, a kerületi kapitányságoknál, a közigazgatási osztálynál és mindenütt másutt délután két órakor szűnik meg a hivatalos óra és a főkapitányság központi ügyelete veszi át az egész főváros területére a szolgálatot. A központi ügyeletet a főkapitánysági épület két szár-

nyában, a Zrínyi-utcai és Ferenc József-téri oldalon, a földszinten végzik. Mindegyik kaput rendőrök őrzik nagyobb számban, mint annak idején, különösen a forradalmak óta, mikor a merényletek sorozata megkezdődött és a felforgatásra hajló elemek a rendőrségben látták legnagyobb akadályukat.

A Károlyi-forradalom idejében a főkapitányság tele volt gépfegyverekkel, aknavetőkkel, kézigránátokkal, mert a kommunisták elsősorban a főkapitányság épületére gondoltak, mint bevehetetlen várra, amelynek birtokában az ő uralmuk is biztosítva van. A bolsevizmus idejében az ellenforradalmárok főképpen a Zrínyi-utcára figyeltek és a juniusi ellenforradalmi puccs idejében az ellenforradalmárok monitorjának ágyujából nemcsak a Szovjetházra, hanem a vörösőrség főépületére is adtak le

egy ágyulóvést. A fehér-uralom idejében a britániások és más különítmények tagjai gyakrabban szerettek volna behatolni a főkapitányság épületébe, de sikertelenül, mert a rendőrszemek erős láncza mindig megakadályozta őket. A bombamerényletek idejében névtelen levelekben megfenyegették a főkapitányságot, hogy órájuk is sor kerül, de a Márffik még sem tudták tetteiket végrehajtani, mert kint az épület előtt, a kapualjában, az udvarokon, a fogda előtti előtérben, a két emelet folyosóin fel voltak mindig állítva az őrszemek. Ha az ember ma is elmegy a főkapitányság épülete előtt, ott látja a rendőrszemek csoportjait; kint és bent egyaránt. Dacára annak, hogy a bombavető legveszélyesebbjei zár alatt vannak, a rendőrség nem gyengítette az őrszolgálatot, állandóan résen van, nehogy úgy, mint 1918. októberében újra valami megletetés érje.

A központi ügyeletre két kapun keresztül lehet bejutni: a Zrínyi-utcai oldalon és a Ferenc József-téren. Ott minden nap délutánjától másnap reggelig egy főtanácsos, vagy tanácsos vezetésével tart a központ szolgálatot. A vezető mellé be van osztva egy tanácsos vagy rendőrkapitány, mint helyettes; két-három fogalmazó teljesít szolgálatot, több díjnok felelősséggel ellenőrzése mellett veszi fel a jegyzőkönyveket, azonkívül szolgálatot teljesít egy rendőrfelügyelő és helyettese, hogy esetleges utcai rendezvények alkalmával a tartalékban levő lovasrendőrökkel és rendőrlégénységgel — nagyobb esetekben a Mosonyi-utcai laktanyában elhelyezett tartalékkal — vonuljon ki az utcára. A rendőrlégénység megjelenik tüzeseteknél és más balesetek alkalmával. Állandóan készenlétben van egy rendőrorvos, aki baleseteknél, öngyilkosságoknál, testi sérülések esetében nyomban szakvéleményét adja le és azt írásban is lefekteti. Sok-sok esetben behoznak garázda részegeket, akiket a rendőrorvos megvizsgál, hogy bünesetek alkalmával beszámíthatóságuk fokát megállapíthassa. Közvetlenül a Zrínyi-utcai kapu mellett van a központi szolgálatot teljesítő detektívcsoporthoz, felügyelő vagy főfelügyelő vezetése mellett, akik minden esetben, amikor bűnesetet jelentenek be, rögtön hozzálatnak a nyomozáshoz. Ha szükséges, elővezetik a gyanúsítottakat, gyilkos-

ságoknál a később heidézett szakcsoportok segítségével kezdik meg az elmunkálatokat.

(A fogház előszobája.)

A sötét folyosón, mely a központi ügyelethez vezet, a detektívek szobájával szemben van egy hatalmas vasráccsal ellátott kis tér. A rácsok mögött két fegyveres rendőr áll, akik az őrizeteseinek eme helyét őrzik. Jobbra helyezkednek el itt a gyanu alatt álló férfiak, balra van a gyanúsított nőknek a cellája. Ez a cella az első állomás a fogház felé. Itt várják be a szerencsétlenek a sorsuknak eldőlését. Akik már gyakrabban megfordultak itt, megrögzött tolvajok, hivatásos kalandorok, szédelgők, nem veszik nagyon tragikusan az őrizetet; főképen a zsebtolvajok nem, akiknek legtöbbször nagyon is humorosan veszi fel az életet. Még ezen a szomorú helyen is viccelődnek, gúnyt űznek a többi társaik felett és ha egy jól öltözött embert tuskolnak a cellába, csufolódnak és üdvözlök, mint kartársukat. Sok-sok ártatlan ember, akiket egy erőszakolt feljelentés hozott ide az őrizeteseik közé, sosem felejtheti el a néhány órát, éjszakát, amelyet itten a főváros lakosságának csöcseléke társaságában töltött. Ha ráborul az éjszaka a rovtomultnak elaluszna, de ébren vannak azok, akik nem tudják, mi lesz velük.

Szűk ez a cella és gyakran nem képes az előállítottakat befogadni. Három pad áll rendelkezésükre, amelyeken a priccshez hozzászokott emberek hamar elaluszna, míg a többiek inkább a csupasz földön keresnek fekhelyet. Az őrizetes szobában a legteljesebb demokrácia uralkodik. Az előállított gróf, lezüllött gavallér mellett elhelyezkedik a tőzsdés, aki még néhány órával ezelőtt saját autóján járt; a kereskedősegéd, aki gazdáját meglopta; a lakásfosztogató, a zsebtolvajok, mert ezek közül majdnem nap-nap után behozna nyolcat-tízet. Csak nagy ritkán kerül oda rablógyilkos, akiktől még a tolvajok is megboradna. A cellában elmondják egymásnak a régi gonosztevők híres eseteiket és ha hirhedt nagy betörő kerül oda, a kis tolvajok megbámulják, mint mesterüket. Gyakran verődnek itt össze tolvajok, megteremnek az új ismeret-ségek, szövetkeznek, hogy ha kiszabadulna, új bandát alakítsanak.

(A női cella.)

A női cella még kisebb, mint a férfi cella. Ott legtöbbször tolvaj cselédányokat látni, üzleti tolvajnöket, főképen kis divatárus lányokat, akik a ruhájuk alatt eldugta egy darabka csipkét, egy szövetrészt. Nem megrögzött tolvajok ezek, hanem kis hiu csitrik, akiknek nincs elég pénzük, hogy felöltözködhessenek és ezért lopják meg gazdájukat. Nagyon ritkán látni itt intelligensebb, jobban öltözött nőt, mert a női bűnösöknek 80 százaléka alkalmi tolvajnö és csak nagy ritkán vetődik oda kalandornő, nagystilű asszony, aki az emberi hiszékenységből tőket kovácsolt. Míg a férfi-cella aránylag csendes és az ott előállított egyének egymás között suttognak, a női cella annál hangosabb. A legtöbbjük zokog, hangosan ordít és az őrtálló rendőrök alig tudják lecsitítani őket. Nagyon gyakoriak a hisztériás esetek és bizony nap-nap után a rendőrorvosnak is munkája akad, hogy a görcsökben vonagló női bűnöst egy morfium-injekcióval eszméletre térítse. Nem ritka az epilepszia sem.

Csodálatos módon a bűnöző nők nem egy férfikollégájuknál ravaszabbak, csökönyösebbek és alig akad közülük olyan, aki bevallaná bűnösségét.

(Az örültek.)

A két cella közti résen helyezik el az elmebajosokat. Minden nap háromszor, négyszer is megáll a mentőkocsi a Zrinyi-utcai kapu előtt és markos mentők cipelnek egy-egy örülte, akit az utcán fogtak el. Megdöbbentő jelenség, hogy *ártatlan elmebajosokat, akiknek semmi bűnük nincs, gonosztevők közé helyeznek.* A rendőrség már két évtized óta hiába kísérli meg, hogy az elmebajosok vizsgálatát az ő hatáskörük alól elvonják és a fővárosi t. orvosi kar elé utalják. A minisztériumban fittyet hánytak eddig a sürü felszólalásokra. Az elmebajosok megzavarják az őrizeteseik nyugalmát. Gyakran visszahangzik az épület az örültek lármájától, tombolásától, szidalmazásától és azt csak a két rendőr ébersége akadályozza meg, hogy ne romboljanak és az emberekben kárt ne tegyenek. *Gyakran előkerül a kényszerzubbony, hogy az üldözési mániában szenvedő szerencsétleneket tehetetlenné tegyék.* És a nők és örültek közé kerülnek a fiatalok bűnösök is és hallják a trágár szavakat és látják maguk előtt a fővárosi legveszélyesebb alakjait; nem különítik el őket és az amugy is bűnözésre hajló fiatal lelkeket úgy mételtyezik meg.

Szól a központi ügyelet csengője, az őrizeteseik cellája jelt kap, hogy egyik vagy másik őrizetést a központi ügyelet elé vezessék, hogy ott kihallgassák, szembesítsék, hogy a további nyomozás érdekében a detektíveknek átadják. Minduntalan kinyílik a hatalmas vasráccs ajtó és rendőri fedezet mellett mennek az őrizeteseik a rendőrkapitány elé, a detektív szobába. Vagy kiszabadulna vagy megkezdődik kálváriájuk második stációja, letartóztatják őket és az ügyességhez való átkísérés előtt egy-két napot a rendőrség fogházában töltenek.